

2017

M.A.

3RD Semester Examination

SANSKRIT

PAPER – SAN – 303

Full Marks : 50

Time : 2 Hours

Answer all questions

*The figures in the right hand margin indicate marks**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable**Illustrate the answers wherever necessary*

(सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः ।)

1. अधो लिखितयोः कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः । 10

क) कस्तावत् सन्निकर्षः ? स कति विधः? सोदाहरणं प्रत्येकमालोच्यताम् ।

ख) सोदाहरणं कारणस्वरूपं निरूप्य घटः घटरूपं प्रति समवायिकारणं भवितुमर्हति न वेति विचार्यताम् ।

2. अधो लिखितयोः कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः । 10

क) सांख्यसम्मता सृष्टिप्रक्रिया सांख्यकारिकामनुसृत्य आलोच्यताम् ।

ख) सांख्यशास्त्रजिज्ञासा प्रासङ्गिकी न वेति सांख्यकारिकामनुसृत्य कारिकोल्लेखपुरःसरं विचार्यताम् ।

(Turn Over)

3. यथेच्छं प्रश्नत्रयं समाधेयम् - 3X2

क) प्रत्यक्षप्रमाणलक्षणं किम् ?

ख) व्यापारलक्षणं सोदाहरणमुच्यताम् ।

ग) तन्तुरूपं पटरूपं प्रति असमवायिकारणं भवितुमर्हति न वेति व्याख्यायताम् ।

घ) के तावत् अयुतसिद्धपदार्थाः ?

ङ) उपमानलक्षणं किम् ?

4. यथेच्छं प्रश्नत्रयं समाधेयम्- 3X2

क) आध्यात्मिकं दुःखं किम् ?

ख) सत्कार्यप्रतिस्थापने सांख्यैः कति हेतवः प्रदर्शिताः ? के च ते ?

ग) सांख्यमते सत्त्वगुणस्य लक्षणं किम् ?

घ) कैवल्यशब्दस्यार्थः सांख्यानुसारमुच्यताम् ।

ङ) सांख्यसम्मता प्रकृतिः का ?

5. तात्पर्यं व्याख्यायताम्- 8

क) 'साधकतमं करणम्'

अथवा

ख) संघातपरार्थत्वात् त्रिगुणादिविपर्ययादधिष्ठानात् ।

पुरुषोऽस्ति भोक्तृभावात् कैवल्यार्थं प्रवृत्तेश्च ॥

समाप्तम्

(Internal Assessment-10)